

‘Ik twijfel aan motivatie veehouders’

AAN DIRK VAN DER MEUEN

Valentijn wie? Valentijn Wösten (53) mag bij het grote publiek onbekend zijn, in kringen van veehouderij en natuur is hij zowel berucht als geliefd. Vanuit zijn eenvoudige portiekwoning in Den Haag runt hij al ruim twintig jaar een bestuursrechtpraktijk in agrarisch omgevingsrecht. En met succes. Hij wist voor zijn opdrachtgevers Mobilisation for the Environment (MOB) en de Vereniging Leefmilieu gedaan te krijgen dat de Raad van State eind mei vorig jaar het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van tafel veegde. Daarmee stond hij aan de basis van een onrustige episode met grote demonstraties van boeren en bouwers en wat Mark Rutte omschreef als „de ergste crisis in negen jaar dat ik premier ben”.

PAS was in 2014 bedacht door PvdA en CDA en werd gezien als het ultieme compromis tussen economie en ecologie. Bedrijven kregen weer stikstofontwikkelruimte met de toezegging later meer stikstof te reduceren. Mooi toch?

„Het is al decennia bekend dat stikstof ernstige natuurschade veroor-

Landbouwminister Carola Schouten presenteerde onlangs haar plan om Nederland uit de stikstofimpasse te halen. Volgens advocaat Valentijn Wösten is nog steeds sprake van broddelwerk. „Het zoveelste bewijs dat het dramatisch gesteld is met het openbaar bestuur. Bij de natuur is sprake van dood door schuld.”

zaakt. Het PAS beoogde daar iets aan te doen, maar het was natuurlijk gewoon oude wijn in nieuwe zakken. Natuurvergunningen werden verleend met de schone schijn natuur te behouden, maar het zo broodnodige natuurherstel bestond uit valse beloften. Het PAS moest ten dienste staan van de Natuurbeschermingswet. Eigenlijk was er sprake van een Bedrijfsbeschermingswet. De Raad van State heeft er genadeloos doorheen geprikt.”

In plaats van de vlag uit te steken, blijft u vooral uw zorg uitspreken over het openbaar bestuur.

„Ja, de kwaliteit van politici en het openbaar bestuur baart me zeer grote zorgen. Zorg voor landschap, natuur en milieu zijn kwesties van algemeen belang, juist die zouden bij het openbaar bestuur in vertrouwde handen moeten zijn. Het openbaar bestuur faalt al decennia om gepast op te treden. Terwijl ze de regels voor natuurherstel en natuurbehoud nota bene zelf hebben opgesteld. Eigenlijk bezondigt het openbaar bestuur zich bij natuur aan dood door schuld. Dit natuur- en stikstofverhaal is helaas geen uitzondering. Het heeft ook schandalig lang geduurd voordat het openbaar

‘Openbaar bestuur faalt al decennia om gepast op te treden’

bestuur het aardbevingsrisico door gaswinning serieus nam. En het is ook zorgelijk dat de regering door een rechtszaak van Urgenda gedwongen moet worden om serieus werk te maken van het reduceren van broeikasgassen.”

Waar is die beroerde kwaliteit aan te wijten?

„Omdat er in Den Haag te veel clowns en querulanten rondlopen. Hun ene hand weet niet wat hun andere hand doet. Het zijn politici die hun huiswerk niet doen, die nooit eens een rapport fatsoenlijk uitlezen. Het is zorgelijk dat we van ons openbaar bestuur zorgvuldig bestuur moeten eisen. Ik zeg niet dat Rutte en Schouten clowns zijn, maar hun bewegingsruimte is beperkt. Alles moet eerst afgestemd worden met de fractievoorzitters in de coalitie. En in die fracties zitten helaas wel clowns.”

Heeft Nederland zichzelf achteraf niet een veel te ambitieus natuurbeleid opgelegd? Ook al leggen we onze economie plat, dan nog worden de stikstofnormen in sommige natuurgebieden overschreden door buitenlandse aanvoer. Dat is toch ondoenlijk?

„Oef. Die vraag choqueert me. Dit is wel een erg kromme voorstelling van zaken. Ik pel af. 1. Nederland ‘exporteert’ meer stikstof dan het ‘importeert’. 2. Nederland is qua natuur geweldig belangrijk. Dankzij onze rivierdelta’s, de Waddenzee en het boerenland hebben we hier een unieke vogelpopulatie. 3. Het zou van een grote lafheid getuigen om een lastige klus uit de weg te gaan. 4. En ja, ook het buitenland moet de stikstofuitstoot terugdringen.”

De grote natuurorganisaties vonden PAS blijkbaar wel prima, ze hebben er niet tegen geageerd.

„Ze onderkennen wel degelijk de grote nadelen van stikstof. Maar inderdaad, vooral dat Natuurmonumenten als eigenaar van natuurterreinen zich niet heeft geroerd, daar zijn pittige woorden over geuit. Maar ik kan u zeggen dat men is bijgedraaid. Ze steunen ons volop.”

pagina 34

‘Geen ontkomen aan flinke krimp veestapel’

VERVOLG VAN PAGINA 33

Het Landbouw Collectief wil de stikstofuitstoot van de veehouderij op korte termijn reduceren met meer weidegang, minder eiwit in krachtvoer en water bij de drijfmest. Later ook met stikstofarmere stallen. Waarom gelooft u daar niet in?

„Daar heb ik twee redenen voor. Ten eerste zijn de plannen onvoldoende en ten tweede betwijfel ik de inzet. Heeft u al die spandoeken gezien bij de demonstraties met teksten als ‘stikstof is geen probleem’ en ‘stikstof is onzin’. Van die mensen kun je toch niet verwachten dat ze serieus werk zullen maken van minder stikstof?”

U kunt toch niet ontkennen dat de mest van een koe die vooral weidt in grasland met weinig kunstmest veel minder stikstofuitstoot dan de mest van een koe die op stal staat en veel eiwitrijk krachtvoer krijgt?

„Dat is uiteraard zo. Dan zou je toe moeten naar een extensieve veehouderij, terwijl de sector nu zeer intensief is. Die omslag zegt de sector niet te willen maken. Het vereist een enorme inkrimping van de veestapel en dat wil het Landbouw Collectief niet.”

Waarom richten jullie je pijlen zo op de veehouderij. Ook industrie, mobiliteit en huishoudens zouden

dan toch een bijdrage moeten leveren?

„U slaat de plank vreselijk mis. MOB komt regelmatig in het nieuws met procedures tegen Schiphol, het circuit van Zandvoort en biomassacentrales. En MOB stelt sinds de uitspraak van de Raad van State van mei 2019 dat alle sectoren aan de bak moeten. Maar laten we de feiten wel scherp houden. De Nederlandse veehouderij is verantwoordelijk voor ruim 60 procent van de Nederlandse stikstofemissies. Dus hebben ze een grote verantwoordelijkheid in dit verhaal en dat weten ze al 40 jaar.”

Door uw toedoen zijn circa 500 vergunningen van veehouderijen ongeldig verklaard. Daarnaast jagen jullie op de 3600 veehouderijen die in het kader van PAS geen nieuwe vergunning hoefden aan te vragen. Waarom? Ze konden volstaan met een melding omdat de groei van de stikstofuitstoot zeer gering was.

„Als je de uitstoot van al die zogenaamde PAS-melders bij elkaar optelt, is het zeker geen klein beetje. Wij schatten die uitstoot op 6000

‘Het is niet ons doel aan te sturen op handhaving en boeren te pesten’

ton en dat staat gelijk aan de emissie van meerdere kolencentrales. Het is niet ons doel om aan te sturen op handhaving en boeren te pesten. Wat we willen is dat er een totaaloplossing komt voor een veehouderij die de natuur niet belast. Tegen de meeste vergunningen hebben we niet geprocedeerd. Het ontbrak ons aan tijd en geld. Die zijn onherroepelijk maar niet onaantastbaar. Een overheid kan een vergunning altijd weer intrekken als dat noodzakelijk is. Een verantwoordelijk openbaar bestuur doet dat. Het is niet uit te leggen dat Volkswagen dieselauto's moet terugroepen naar de fabriek, omdat ze de kluit hebben belazerd en het openbaar bestuur onterecht verleende PAS-vergunningen ongevoelig laat.”

Hoe beoordeelt u het onlangs gepresenteerde stikstofplan van landbouwminister Schouten? Ze zet vooral in op de opkoop van veehouderijen.

„Het ambitieniveau is waardeloos. Haar doel is om voor 2030 de stikstofoverlast in minimaal de helft van de natuurgebieden op te lossen. En die andere helft dan? Nee, het is echt broddelwerk. Een goed openbaar bestuur zegt: wat staat ons te doen en dan ga je aan de slag. We kunnen niet wéér om de hete brij heen draaien. We ontkomen niet aan een drastische krimp van de veestapel.”